

NAISASIALIITTO UNIONIN POLIITTINEN OHJELMA

Tämä poliittinen ohjelma on hyväksytty Naisasialiitto Unionin vuosikokouksessa 23.11.2019.

NAISASIALIITTO UNIONIN PERIAATTEET

Naisasialiitto Unioni on feministinen kansalaisjärjestö, jonka tavoitteena on tasa-arvoinen yhteiskunta, joka on vapaa sukupuolirooleista ja -normeista. Unioni on feminismin edelläkävijä ja rohkea uudistaja.

Naisasialiitto Unionin feminismi on intersektionaalista ja antirasistista. Unionin toiminnassa ja poliittisissa tavoitteissa tunnustetaan risteävät erot, jotka vaikuttavat ihmisen yhteiskunnalliseen asemaan ja arkeen. Näitä eroja aiheuttavat sukupuoli lisäksi esimerkiksi etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, toimintakyky tai varallisuus.

Naisasialiitto Unioni tunnistaa toiminnassaan ja poliittisessa vaikuttamisessaan sukupuolittuneet rakenteet, jotka aiheuttavat naisten miehiä huonomman yhteiskunnallisen aseman. Unionin tavoitteena on murtaa nämä rakenteet ja saada aikaan aidosti tasa-arvoinen yhteiskunta. Unionin tavoittelemassa yhteiskunnassa ihmisen sukupuoli, etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, sukupuoli-identiteetti tai toimintakyky eivät määritä ihmisen yhteiskunnallista asemaa ja mahdollisuuksia toimia yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä.

Naisasialiitto Unionin tavoitteena on olla kaikkia feministejä yhdistävä liike. Naisasialiitto Unionin feminismi on inklusiivista ja erilaiset feministiset näkemykset huomioivaa. Naisasialiitto Unionin toiminnassa noudatetaan turvallisen tilan periaatteita.

POLIITTINEN TAVOITEOHJELMA

OIKEUS PÄÄTTÄÄ OMASTA KEHOSTAAN

Oikeus päättää omasta kehostaan ja ruumiillinen koskemattomuus ovat perustavanlaatuisia ihmisoikeuskysymyksiä. Itsemääräämisoikeus omasta kehosta on edelleen monin osin puutteellinen. Puutteita on myös lainsäädännössä kuten suostumuksen puute raiskauksen määritelmänä sekä aborttilainsäädäntö, jossa keskeytys pitää perustella ns. sosiaalisilla syillä.

Sukuelinten silpomista vastustavalle työlle on taattava riittävät resurssit. Silvottujen tai silpomisuhan alla olevien kanssa työskenteleville pitää järjestää koulutusta aiheesta. Neuvoloilla ja kouluilla on merkittävä rooli tiedottamisessa ja silpomisen estämisessä. Silvotuilla ja silpomisuhan alla elävillä/olevilla on oikeus tietoon toimenpiteen vaaroista ja vaikutuksista. Oikea tieto ja rohkeus puhua ovat tärkeitä keinoja taistelussa sukuelinten silpomista vastaan.

Oikeus ehkäisyyn kuuluu kaikille. Ehkäisyvalistuksessa tulee painottaa kehollista

itsemääräämisoikeutta: jokaisella on oikeus ehkäisyyn. Ehkäisyvälineiden pitää olla helposti saatavilla ja hinnaltaan edullisia. Ehkäisy on kaikkien sukupuolten asia ja ehkäisyvastuun kasautumista naisille pitää purkaa.

- Nuorten ja nuorten aikuisten ehkäisy on saatava pysyvästi maksuttomaksi koko maassa.
- Sterilisaation saamista alle 30-vuotiaana on helpotettava. Puolison mielipiteen kysyminen sterilisaatiosta tulee lopettaa.
- Abortti on vapautettava. Raskauden keskeytys tulee saada aina pyydettyäessä 16. raskausviikkoon saakka. Laista on poistettava sosiaaliset syyt ja muut rajoitteet abortin saamiseksi. Vaatimuksesta kahden lääkärin lausuntoon pitää luopua. Tulee selvittää, voiko lausunnon antaja olla muu terveydenhuollon edustaja kuin lääkäri.
- Kuukautissuojien arvonnisävero on alennettava 10 prosenttiin.
- Tyttöjen sukupuolielinten silpomisen (FGM) ehkäisemiseksi tehtävälle työlle on taattava riittävät resurssit.

OIKEUS OMAAN SUKUPUOLEEN

Transihmisten oikeus päättää omasta kehostaan on monin osin puutteellinen. Sukupuoltaan korjaavan sterilisaatiovaatimuksesta tulee luopua välittömästi. Translaki tarvitsee kuitenkin kokonaisuudistuksen, jossa vahvistetaan itsemääräämisoikeutta sukupuolesta ja erotetaan juridisen sukupuolen vahvistamisen prosessi. Ihmisen on voitava elää binäärin mies-nainen -sukupuolijärjestelmän ulkopuolella. Kolmas juridinen sukupuoli on otettava käyttöön.

- Translakiin tulee tehdä kokonaisuudistus, jossa huomioidaan myös alaikäisten asema. Sukupuolen määrittely on perustuttava omaan ilmoitukseen ja tämän tulee koskea myös alaikäisiä. Sterilisaatiopakko on hallitusohjelman mukaan poistettava kiireellisesti.
- Muunsukupuolisten hoitoonpääsy on kaikkialla maassa turvattava.
- Kolmas juridinen sukupuolikategoria on otettava käyttöön.
- Intersukupuolisten lasten kosmeettiset ja lääketieteellisesti ei-välttämättömät sukuelinten muokkaamiset on hallitusohjelman mukaisesti lopetettava kiireellisesti.

AIDOSTI TASA-ARVOINEN TYÖELÄMÄ

Työelämän tasa-arvo on ollut Naisasialiitto Unionin poliittisen vaikuttamisen ytimessä läpi järjestön historian. Naisten palkat ovat edelleen miesten palkkoja alemmat, ja huolimatta naisten korkeammasta koulutustasosta valtaosa johtotehtävissä toimivista on miehiä. Suomessa työmarkkinat ovat myös vahvasti eriytyneet sukupuolen mukaan.

Yksi keino puuttua palkkaeroihin on palkka-avoimuuden lisääminen. Se tuo ilmi perusteettomat palkkaerot. Työmarkkinoiden sukupuolisegregaation purkamiseen tarvitaan sukupuolisenä kasvatusta aina varhaiskasvatuksesta lähtien, ja tähän tarpeeseen kasvattajille on saatava myös täydennyskoulutusta. Oppilaanohjaus on keskeisessä osassa opintoalojen sukupuolisegregaation purkamisessa.

Perhevapaajärjestelmä vaikuttaa kaikkien naisten työmarkkina-asemaan. Erityisesti nuorten naisten asema työmarkkinoilla on heikko. Epätasa-arvoinen perhevapaajärjestelmä, jossa naiset käyttävät suurimman osan perhevapaista, heikentää myös lapsettomien naisten asemaa työmarkkinoilla. Työmarkkinoilla kaikki tietyn ikäiset naiset nähdään potentiaalisena perhevapaan käyttäjänä ja siksi riskinä työnantajan näkökulmasta.

- Hallituksen on laadittava uusi samapalkkaisuusohjelma, jonka laatimiseen on saatava myös liittotaso mukaan. Palkkaeroihin on puututtava ja naisvaltaisten alojen palkkoja nostettava työn vaatimusten mukaiseksi.
- Tasa-arvolakia on uudistettava palkkojen läpinäkyvyyden lisäämiseksi.
- Työlainsäädäntöä tulee muuttaa niin, että luottamushenkilöillä on mahdollisuus saada tietoa palkoista myös yksilötasolla.
- Työelämän sukupuolisegregaatioon on puututtava jo varhain. Opinto-ohjauksesta kouluissa on tehtävä sukupuolisensitiivistä.
- Perhevapaaudistusta on tarkasteltava naisten työmarkkina-aseman kannalta. Epätasa-arvoisesti jakautuvat perhevapaat heikentävät kaikkien naisten asemaa työmarkkinoilla. Myös kotihoidontuen vaikutus työllistymiseen on huomioitava perhevapaajärjestelmän uudistuksessa ja tarkasteltaessa naisten asemaa työmarkkinoilla.
- Rekrytoinnin nimettömyyttä kokeiltava nykyistä laajemmin.
- Pörssiyhtiöiden hallituksiin on saatava sukupuolikiintiöt.
- Naisten yrittäjyydelle on taattava paremmat mahdollisuudet esimerkiksi takaamalla yrittäjille nykyistä paremmat mahdollisuuden jäädä perhevapaille.
- Työntekijän sukupuoleen viittaavat ammattinimikkeet tulee korvata niiden sukupuolineutraaleilla vastineilla.
- Työnantajia on ohjeistettava tasa-arvon huomioimisessa – tasa-arvon edistämisestä voi luoda brändin yritykselle.

TODELLISTA TASA-ARVOA PERHEISIIN

Naisasialiitto Unioni on pitkään ajanut vanhempainvapaiden jakamista 6+6+6 -mallin mukaisesti. Nykyiset epätasa-arvoisesti jakautuvat perhevapaat heikentävät naisten asemaa työmarkkinoilla ja vaikuttavat palkkojen lisäksi myös naisten eläkkeisiin. Pitkät ja perättäiset kotihoidontukijaksot aiheuttavat yhteiskunnasta syrjäytymistä erityisesti maahanmuuttajataustaisille naisille. Lapsia kotona hoitaville on mahdollistettava suomen ja/tai ruotsin kielen oppiminen.

Naisten pitäessä suurimman osan perhevapaista jäävät miehet paitsioon lastensa hoivaamisessa. Tutkimusten mukaan mahdollisimman tasainen hoivan jakaminen vauvaperhearjessa vaikuttaa esimerkiksi erotilanteisiin ja vanhempien vastuiden jakamiseen eron jälkeen. Pienten lasten hoivaaminen on vanhempien vastuun lisäksi myös vanhempien oikeus. Perhevapaaudistuksessa tulee huomioida, että se tarjoaa yhdenvertaiset mahdollisuudet vapaisiin erilaisille perhemuodoille huomioiden mm. yksinhuoltajat ja sateenkaariperheet.

Ikääntyneiden, vammaisten sekä erityislasten hoiva on vahvasti sukupuolittunutta. Omaishoitajista naisia on noin 2/3. Omaishoitajana toimiminen vaikuttaa naisten työuraan ja tulotasoon. Yhteiskunnan on tarjottava riittävät palvelut hoidon tarpeessa oleville ihmisille, jottei kukaan joudu omaishoitajaksi vastentahtoisesti. Omaishoitajille tulee taata riittävät resurssit toimeentuloon ja vapaisiin.

- Vanhempainvapaat on jaettava 6+6+6 -mallin mukaisesti.
- Tasa-arvo saa maksaa – vanhempainvapaaudistuksen toteutukseen on taattava kunnan rahoitus.
- Kotihoidontukea on tarkasteltava tasa-arvon ja naisten toimeentulon sekä työmarkkina-aseman kannalta. Kotihoidontukiaikaa tulee lyhentää. Kotihoidontuen määrään porrastus tai tukiajan lyhentäminen ilman tuen rahallisen kokonaismäärän pienenemistä on selvitettävä.
- Omaishoitajille on taattavat riittävät resurssit sekä oikeus vapaisiin ja esimerkiksi terveystarkastuksiin.

HYVÄ VANHUUS KAIKILLE

Naisten työeläke on keskimäärin 2/3 miesten työeläkkeestä. Eläkeläisnaisten köyhyys on Suomessa laaja ilmiö, johon puututaan huonosti. Vanhuspalveluiden heikko laatu ja voitontavoittelu ovat olleet paljon esillä. Kuitenkaan merkittäviä muutoksia ei ole saatu aikaiseksi.

- Eläkeläisköyhyyteen ja sen sukupuolittuneisuuteen on puututtava.
- Eläkkeet ja eläkeläisten sosiaaliturva on saatava kuntoon.
- Hoiva- ja terveystalvaeluilla ei saa tavoitella voittoa laadun ja ihmisten hyvinvoinnin kustannuksella. Hoitajamitoitusta on kasvatettava. onko vihamielisesti ilmaistu?
- Julkisten hoiva- ja terveystalvaeluiden tulee olla laadukkaita ja kaikille helposti saavutettavia. Kaikkia hoivasektorin palveluntarjoajia tulee valvoa samoilla kriteereillä.
- Hoivapalveluissa tulee olla riittävästi henkilökuntaa suhteessa hoidettavien määrään. Hoitohenkilökunnan jaksamiseen on kiinnitettävä huomiota.
- Oikeus omanlaiseen elämään tulee turvata myös vanhuudessa. Itsemääräämisoikeus kuuluu ihmiselle kaikissa elämänvaiheissa. Vanhusten hoidossa huomioitava ihmisen oma tahto.

KAIKILLE TASA-ARVOINEN OIKEUS VARHAISKASVATUKSEEN

Työ tasa-arvon eteen tulee aloittaa varhain. Laadukas ja tasavertainen varhaiskasvatus tasaa eroja lasten oppimisessa ja hyvinvoinnissa. Kaikille lapsille kuuluu subjektiivinen oikeus varhaiskasvatukseen. Päiväkotiryhmien tulee olla sen kokoisia, että työntekijät pystyvät huomioimaan lapsen yksilöllisesti. Kaiken varhaiskasvatuksen tulee olla sukupuolisensitiivistä. Sukupuolisensitiivisen kasvatuksen opetus on saatava varhaiskasvattajien koulutukseen ja aiheesta on järjestettävä täydennyskoulutusta. Sukupuolisensitiivisellä kasvatuksella on keskeinen rooli lasten hyvinvoinnin tukemisessa ja

tasa-arvon edistämässä. Ahtaat sukupuoliroolit kahlitsevat lapsia ja sukupuolisensitiivisyys antaa jokaiselle lapselle mahdollisuuden olla omanlaisensa.

- Päiväkotien ryhmäkokoja on pienennettävä.
- Kaikesta varhaiskasvatuksesta on tehtävä sukupuolisensitiivistä. Aiheesta on järjestettävä systemaattisesti täydennyskoulutusta päiväkotien työntekijöille ja sukupuolisensitiivisyys lähtökohdaksi varhaiskasvatuksen ammattilaisten koulutukseen.
- Varhaiskasvatuksella ei saa tavoitella voittoa laadun ja lasten sekä henkilöstön hyvinvoinnin kustannuksella. Varhaiskasvatuksella ei tule tehdä/saa tehdä voittoa lasten ja työntekijöiden hyvinvoinnin kustannuksella. Yksityisten palveluntarjoajien laatua on valvottava nykyistä paremmin.
- Päiväkotipaikkoja on lisättävä erityisesti kasvukeskuksissa.
- Oikeus lähipäiväkotipaikkaan on selvitettävä.
- Varhaiskasvatusyksiköihin on taattava riittävät resurssit. Henkilöstön määrää tulee lisätä ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten palkkoja tulee korottaa.

TASA-ARVOINEN JA TURVALLINEN KOULU

Jokaisen koulupolun tulee olla turvallinen ja tasa-arvoinen. Koulutuksen tulee olla maksutonta ja laadukasta aina korkeakoulutukseen saakka. Koulun tulee olla jokaiselle turvallinen tila. Kouluterveyskyselyt kertovat karua kieltä siitä, että seksuaalinen häirintä on kouluissa yleistä ja etenkin trans- ja muunsukupuoliset nuoret kokevat koulussa syrjintää ja häirintää. Kouluissa tapahtuvaa väkivaltaa saatetaan edelleen kutsua kiusaamiseksi ja väkivallan vakavuutta vähätellään. Näihin asioihin pitää saada muutos.

- Sukupuolisensitiivisyys on otettava osaksi opettajankoulutusta myös peruskoulussa ja toisella asteella. Lisäksi on laadittava suunnitelma sukupuolisensitiivisyyden edistämiseksi kaikilla koulutusasteilla.
- Koulumaailmassa tapahtuvaan seksuaaliseen ja sukupuoleen kohdistuvaan häirintään puuttumiseksi ja ennaltaehkäisyksi on luotava toimintamalli.
- Koulujen henkilökunnalla on oltava riittävästi osaamista tunnistaa ja puuttua väkivaltaan ja häirintään.
- Sukupuolistereotyyppiä vahvistavista oppimateriaaleista on päästävä eroon.
- Koulutuksen on säilyttävä maksuttomana kaikille, kaikilla koulutusasteilla.
- Tyttöjen pahoinvointi ja neurologiset häiriöt jäävät usein hoitamatta. Näiden tunnistamiseen on panostettava.

LOPPU VÄKIVALLALLE

EU:n perusoikeusviraston FRA:n tekemän tutkimuksen mukaan 47 prosenttia suomalaisista 15 vuotta täyttäneistä naisista on kokenut fyysistä tai seksuaalisuutta loukkaavaa väkivaltaa elämänsä aikana. Enemmän väkivaltaa kohtaavat tutkimuksen mukaan vain tanskalaiset naiset. Vuosittain noin 50 000:lle suomalaisnaiselle tehdään seksuaalista väkivaltaa tai häirintää. Raiskauksista ilmoitetaan poliisille vain pieni osa. Suurin osa seksuaalisesta

väkivallasta jää piilorikollisuudeksi. Raiskauksia tehdään eniten tutustumistilanteissa ja tuttavien kesken; vain noin joka neljännessä tapauksessa tekijä on uhrille tuntematon.

Lähisuhdeväkivalta on Suomessa surullisen yleinen ilmiö. Vuosittain noin 20 naista joutuu nykyisen tai entisen kumppaninsa surmaamaksi. Suomi on ratifioinut naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen Istanbulin sopimuksen vuonna 2015. Istanbulin sopimus sisältää useita velvoitteita ja suosituksia Suomea kohtaan. Naisasialiitto Unioni vaatii sopimuksen kirjausten toimeenpanoa.

Tutkimusten mukaan entistä nuoremmat kohtaavat seksuaalista häirintää ja ns. grooming-ilmiötä, jossa lapsia ja nuoria houkutellessaan seksuaalisiin tekoihin. Kehollisen itsemääräämisoikeuden opetteleminen on tärkeä taito jo pienille lapsille. Poliisilla sekä lasten ja nuorten kanssa työskentelevillä tulee olla riittävät taidot tunnistaa häirinnän ja rikoksen uhreiksi joutuneet tai sellaiset, jotka ovat riskissä joutua rikoksen uhriksi.

- Rikoslain 20. luku tulee hallitusohjelman mukaisesti muuttaa niin, että raiskaus määritellään suostumuksen puutteen kautta.
- Seksuaalisuutta loukkaavasta väkivallasta kärsineille on saatava lisää palvelukeskuksia eri puolille maata Istanbulin sopimuksen mukaisesti.
- Turvakotipaikkojen määrä on nostettava Istanbulin sopimuksen vaatimalle tasolle eli vähintään 500:an.
- Lähisuhdeväkivaltaa kokeneille on saatava matalan kynnyksen palvelukeskuksia.
- Lähisuhdeväkivalta on poistettava sovitteluun ohjattavien rikosten joukosta.
- Istanbulin sopimuksen täytäntöönpanoon on varattava riittävät resurssit.
- Nuoriin kohdistuvien seksuaalirikosten ennaltaehkäisyyn on saatava kunnolliset resurssit.

FEMINISTISTÄ TURVALLISUUSPOLITIIKKAA

Turvallisuuspolitiikka ei ole yhtä kuin puolustuspolitiikka. Kaikkien ihmisten turvallisuuden takaamiseksi tehty politiikka on laaja käsite, ja puolustuspolitiikka on vain osa turvallisuutta.

Todellista turvallisuutta ja yhteiskunnallista rauhaa luodaan panostamalla aseistariisuntaan, sosiaaliseen ja taloudelliseen oikeudenmukaisuuteen, ihmisoikeuksiin ja turvalliseen sekä elinkelpoiseen ympäristöön asehankintojen ja militarisoinnin sijasta.

- Asepalveluksesta tulee tehdä kaikille vapaaehtoinen.
- Suomen on oltava aktiivinen rauhan edistäjä ulkopolitiikassaan ja edistää YK:n päätöslauselman 1325 "Naiset, rauha ja turvallisuus" tavoitteita. Päätöslauselman tavoitteena on suojata naisia ja tyttöjä aseellisissa selkkauksissa ja konflikteissa sekä korostaa naisten oikeutta osallistua tasavertaisesti rauhanneuvotteluihin ja jälleenrakennukseen.
- Turvallisuuspolitiikassa on huomioitava ajankohtaiset uhat, kuten ilmastonmuutos ja sen sukupuolivaikutukset, sekä hybridiuhat.

- Turvallisuuspolitiikassa on huomioitava myös arjen turvallisuus, kuten ihmisten oikeus toimia yhteiskunnassa ja politiikassa ilman häirintää. Rikoslakiin on lisättävä sukupuoleen perustuva vihapuhe rangaistuksen koventamisperusteeksi.

FEMINISTISTÄ MAAHANMUUTTOPOLITIIKKAA

Oikeuden elää turvassa tulee olla maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan keskiössä. Turvaa hakevat naiset ja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöt ovat usein erityisen haavoittuvassa asemassa, mikä pitää huomioida maahanmuutto-politiikassa ja palveluissa.

- Turvapaikkahakemusten käsittelyä on nopeutettava.
- Sukupuolittunut ja seksuaalisuutta loukkaava väkivalta on tunnistettava turvapaikan hakuprosessissa.
- Kotoutumispalvelut ja kielikurssit on taattava myös työvoiman ulkopuolella oleville.
- Naisten kielten oppimiseen on panostettava tarjoamalla erityisesti kursseja kotona lapsia hoitaville naisille.
- Kiintiöpakolaisten määrää on kasvatettava.
- Paperittomuutta pitää ehkäistä ja kaikille paperittomille on taattava perusterveydenhuolto ja sosiaalipalvelut.

STOP IHMISKAUPALLE JA APUA UHREILLE

Suomessa ihmiskaupan uhrien tunnistaminen ja avun piiriin ohjaus ovat puutteellisia. Moni uhri jää ilman apua.

- Ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen ja auttamiseen on saatava lisäresursseja.
- Ihmiskaupan uhrien auttamiseksi on laadittava erillislaki, joka takaa sen, että auttamisjärjestelmään pääseminen ei edellytä ihmiskaupparikoksen tutkintaa.
- Seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvä ihmiskauppa on tunnistettava nykyistä paremmin.
- Ulkomaalaislaista on poistettava epäily seksin myymisestä perusteena poistaa ihminen maasta.